

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Fundacji Civis Polonus w 2018 roku

Fundacja Civis Polonus stawia sobie za cel rozwijanie postaw obywatelskich umożliwiającym jednostkom aktywne uczestnictwo w życiu publicznym. Dobre państwo jest bowiem wspólnotą otwartych, kompetentnych, zaangażowanych obywateli. Cel ten realizujemy przez projektowanie i realizowanie sytuacji edukacyjnych, które dają szansę na autentyczne i znaczące uczestnictwo w życiu publicznym.

Nasze działania dotyczące edukacji obywatelskiej realizujemy przede wszystkim w trzech obszarach: edukacja obywatelska w szkole, wspieranie partycypacji obywatelskiej młodych ludzi oraz wspieranie partycypacji obywatelskiej dorosłych.

Szkoły i samorządność uczniowska

Współczesna szkoła może być przestrzenią sprzyjającą rozwojowi postaw obywatelskich. Do jej zadań należy inspirowanie i zachęcanie uczniów do współuczestniczenia w podejmowaniu i realizowaniu decyzji ważnych dla społeczności szkolnej. Działania szkoły mogą sprzyjać rozwijaniu kompetencji obywatelskich oraz wychowywaniu dzieci i młodzieży zgodnie z zasadami: państwa prawa (jeżeli reguły postępowania są znane uczniom i przestrzegane przez nauczycieli), pomocniczości (jeżeli inicjatywy uczniów są mile przyjmowane i wspierane), podmiotowości (jeżeli zdanie uczniów jest uwzględniane podczas podejmowania decyzji na terenie szkoły). Wspieramy szkoły w procesie kształtowania kompetencji młodych obywateli. Robimy to poprzez realizację innowacyjnych projektów, prowadzenie specjalistycznych szkoleń na temat samorządu uczniowskiego, organizując bezpośrednie zajęcia z uczniami, opracowując materiały edukacyjne. Działamy w Polsce i w Ukrainie.

Wspieranie aktywności obywatelskiej młodych ludzi, m.in. poprzez pracę z młodzieżowymi radami gmin

Naszą misją jest zwiększanie wpływu dzieci i młodych ludzi na sprawy publiczne. Fundacja Civis Polonus ma już 15-letnie doświadczenie w pracy na rzecz Młodzieżowych Rad i aktywności obywatelskiej młodzieży. Wspieramy młodzieżowe rady gmin, miast i dzielnic na wiele sposobów.

Integrujemy ludzi zainteresowanych partycypacją obywatelską młodzieży i młodzieżowymi radami tworząc okazje do spotkań i wymiany doświadczeń podczas konferencji, seminariów

i projektów. Naszą wiedzę na temat aktywności młodzieży w życiu publicznym pogłębiamy dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi, od których uczymy się stosowania różnych metod partycypacyjnych, jak i stosowania różnego podejścia. Współpracowaliśmy z partnerami z Litwy, Danii i Szwecji. Dbamy o poprawę jakości działania Młodzieżowych Rad m.in. poprzez upowszechnianie standardów i zasad działania młodzieżowych rad oraz promowanie celu ich działalności. Działamy zgodnie z Kartą zasad i standardów działania Młodzieżowych Rad Gmin w Polsce. Uczestniczymy w projektach, które mają na celu poprawę jakości działania młodzieżowych rad zgodnie z naszymi standardami.

Dzielimy się naszą wiedzą i doświadczeniem prowadząc portal: www.mlodziowarada.pl. oraz www.mlodziobywatele.pl

Wspieranie zaangażowania i działania na rzecz aktywności obywatelskiej wśród dorosłych

W roku 2018 r. w tym obszarze pracowaliśmy przede wszystkim z bibliotekarzami oraz z przedstawicielami władz lokalnych.

Dlaczego biblioteki? Biblioteki działające na terenie Warszawy coraz częściej stanowią przestrzeń, w której zarówno można wypożyczyć książki, jak i wziąć udział w szeregu ciekawych aktywności prowadzonych przez pracowników lub wolontariuszy. Zgodnie ze standardami IFLA (Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich) profesjonalna biblioteka nie tylko wypożycza książki, ale również pełni inne ważne funkcje, takie jak: zapewnianie dostępu do światowej kultury, rozpowszechnianie jej dorobku, stymulowanie dyskusji i tworzenie miejsca spotkań dla lokalnej społeczności. Zgodnie z naszymi przekonaniem, biblioteki mogą stać się ważnym miejscem na mapach społeczności lokalnych, które nie tylko umożliwiają dostęp do szeroko rozumianej kultury, ale również integrują społeczność lokalną i różne grupy wiekowe oraz mogą pełnić funkcję informacyjną i wspierającą zainteresowanie decyzjami podejmowanymi w danej lokalności. W swoich działaniach, staramy się wspierać ten proces.

Administrację i obywateli powinno łączyć wzajemne zaufanie i partnerskie relacje. Konieczne do tego jest podnoszenie kompetencji urzędników oraz uświadamianie obywatelom ich praw i obowiązków. Wierzymy, że dzięki tym działaniom dostęp do dobrej administracji stanie się powszechny, a lokalne wspólnoty będą coraz lepiej zarządzane. Staramy się wspierać obie strony w budowaniu wzajemnych relacji. Wspólnie z urzędami opracowujemy i wdrażamy procedury usprawniające i podnoszące jakość ich pracy. Z lokalnymi liderami pracujemy na rzecz rozwoju lokalnego oraz wzmocniamy ich kompetencje merytoryczne, społeczne i przywódcze.

Nasze działania realizujemy głównie poprzez realizację projektów, w dalszej części sprawozdania znajdują się ich opisy i rezultaty osiągnięte w 2018 r.

Samorządy mają moc. Systemowe wsparcie samorządności uczniowskiej warszawskich szkół

Celem projektu było wspieranie wspólnot szkolnych w warszawskich szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w procesie uspołeczniania szkoły i wzmacniania samorządności uczniowskiej. Działania projektowe skierowane były do samorządów uczniowskich, rad pedagogicznych, opiekunów Samorządów Uczniowskich (SU), rad rodziców, tak aby w szkołach istniała przestrzeń do dialogu, a uczniowie mieli możliwość współdecydowania o szkole.

Projekt składał się z trzech zasadniczych części:

- systemowe wsparcie dla 20 szkół i ich organów w roku szkolnym 2018/2019 (ścieżka 1);
- 25 otwartych form szkoleniowych wzmacniających i wspierających rozwój samorządności w Warszawie (ścieżka 2; w 2018 roku odbyło się 20 form edukacyjnych - szkoleń, seminariów itd.);
- otwarte doradztwo i wsparcie dla samorządów uczniowskich i opiekunów SU.

W 2018 roku podjęto działania dzięki którym, nastąpił:

- wzrost uspołecznienia 20 szkół objętych indywidualną opieką w roku szkolnym 2018/2019 (ścieżka 1 projektu);
- wzrost kompetencji opiekunów samorządów uczniowskich, szczególnie poprzez działania w ramach ścieżki 1 oraz tematyczne spotkania otwarte (ścieżka 2);
- wzrost wiedzy i umiejętności uczniów dotyczący procesów partycypacji w szkole i działalności SU, szczególnie w ramach ścieżki 1 i 2; wsparciem edukacyjnym i doradczym objęto ponad 300 uczniów (w samym tylko webinarium w ścieżce 2 udział wzięło ok. 240 uczniów, a 40 uczniów bierze udział w ścieżce 1);
- wzrost wiedzy i umiejętności rodziców dotyczących procesów partycypacji i współpracy SU z radą rodziców oraz rodzicami (dzięki ścieżce 1 i 2);
- wzrost świadomości kadry pedagogicznej w kilkudziesięciu szkołach (w tym członków dyrekcji; w samych tylko szkoleniach dla rad pedagogicznych w ścieżce 1 udział wzięło 551 osób) oraz w gronie co najmniej 15 rad rodziców ze ścieżki 1 i kilkudziesięciu samorządach uczniowskich w zakresie wagi i partnerskiego tworzenia społeczności szkolnej oraz współdecydowania o życiu szkoły;
- wzrost zaangażowania uczniów, nauczycieli i dyrekcji oraz rodziców w podejmowaniu dialogu dotyczącego funkcjonowania szkoły w co najmniej 20 szkołach objętych ścieżką 1.

Samorząd uczniowski - nauka demokracji

Podstawowym celem projektu było rozpowszechnienie samorządności uczniowskiej na terenie Lwowa i Żmerinki poprzez propagowanie roli samorządu uczniowskiego (SU) w edukacji demokratycznej. Projekt był kontynuacją pilotażowych działań z 2017 r., które objęły 8 szkół: 5 ze Lwowa i 3 ze Żmerinki, przynosząc owocne rezultaty – konkretne działania na rzecz samorządności uczniowskiej podjęte przez nauczycieli i uczniów w szkołach. Projekt stanowił ich rozwinięcie – objął zasięgiem również metodyków zajmujących się tematyką SU we Lwowie i w Żmerince oraz większą liczbę szkół z obu tych miast.

Działania projektu:

- Konferencja otwierająca projekt: dyskusja w gronie osób zajmujących się oświatą na temat aktywizacji działania samorządu uczniowskiego, wdrożenia w szkołach partycypacyjnych zasad jego działania, wyzwań i warunków sukcesu działania SU jako instrumentu współdecydowania.
- Trening dla metodyków (12 osób, 2 dni): umiejętność prowadzenia szkoleń dla nauczycieli – opiekunów SU.
- Szkolenia dla nauczycieli: każdy z 12 metodyków przeprowadził zajęcia dla grup nauczycieli (po ok. 10 osób każda), aby zwiększyć partycypacyjność SU.
- Przeszkoleni nauczyciele wprowadzili zmiany w działaniu SU w swoich szkołach, informację zwrotną przekazali koordynatorom projektu.
- Wizyta studyjna na Warszawie: metodycy, którzy wykazali się największym zaangażowaniem, zostali zaproszeni na wizytę studyjną do Polski i poznali polskie doświadczenie pracy SU.

W rezultacie projektu sprawdzone polskie i ukraińskie doświadczenia w zakresie rozwoju samorządności uczniowskiej zostały upowszechnione wśród 50 osób mających wpływ na jakość pracy ukraińskiej szkoły (podczas konferencji we Lwowie). Ponadto przygotowaliśmy 12 ukraińskich metodyków ze Lwowa i Żmerinki do poprowadzenia warsztatów dla nauczycieli-organizatorów nt. aktywizacji działań SU, animowania jego demokratycznej funkcji. Metodycy przeprowadzili 12 warsztatów, w których ogółem wzięło udział 144 nauczycieli z 34 szkół. Nauczyciele w co najmniej 24 szkołach (z tyłu dostaliśmy informację zwrotną) zrealizowali ze swoimi uczniami w szkołach proces diagnozy potrzeb lub problemu i wprowadzenia konkretnej zmiany. W wydarzeniach projektowych w szkołach wzięło udział ok. 1320

uczniów ze Żmerinki i Lwowa, spośród których ok. 240 było aktywnymi inicjatorami zmian w szkole (60 uczniów w Żmerince i 180 we Lwowie).

W wyniku projektu wprowadzono bardzo konkretne zmiany w funkcjonowaniu SU. Oto niektóre z nich: przekazanie uczniom większej swobody i zakresu odpowiedzialności za wydawanie gazety „Nasze kroki”; stworzenie planu działania SU; włączenie uczniów do omawiania z dyrektorem i nauczycielami zmian w dokumentach szkoły, zmiana menu stołówki; zmiana zasad działania szatni (usprawnienie wydawania okryć wierzchnich); projekt zwiększenia świadomości i odpowiedzialności uczniów (bandażowanie, zajęcia poznaj swoje prawa prowadzone przez starszych uczniów dla młodszych, pierwsza pomoc); talk-show „co to jest przemoc w szkole i jak jej zapobiegać”; opracowanie i złożenie wniosku na dofinansowanie remontu szkolnego podwórka.

Samorządność dla każdego. Wsparcie partycypacji młodzieży na Mokotowie i Pradze Południe (Samorządna Młodzież 2.0)

Był to projekt skierowany do warszawskiej młodzieży ze szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, uczącej się w dzielnicach Mokotów i Praga Południe. Celem projektu było zwiększenie samorządności młodych ludzi poprzez wykorzystanie możliwości tkwiących w mechanizmach Budżetu Partycypacyjnego i Inicjatywy Lokalnej. Młodzi ludzie zdobywali konstruktywne doświadczenia w podejmowaniu oddolnych działań lokalnych, które odpowiadają na ich realne, zdiagnozowane potrzeby.

W ramach projektu odbyły się:

- **4 szkolenia dla nauczycieli i pracowników młodzieżowych** o roli aktywności obywatelskiej młodych ludzi, w sumie dla 86 uczestników. Nauczyciele otrzymali scenariusze lekcji wychowawczych oraz zostali zapoznani z przykładami ciekawych, oddolnych działań młodzieżowych, finansowanych w ramach tych narzędzi.
- **Lekcje wychowawcze.** Przeszkoleni nauczyciele przeprowadzili w swoich szkołach łącznie 169 lekcji na temat aktywności obywatelskiej, w których wzięło udział 3655 uczniów.
- **Debaty dzielnicowe.** W każdej dzielnicy przedstawiciele samorządów uczniowskich przy wsparciu Fundacji Civis Polonus zorganizowali debatę, w której brali udział uczniowie ze szkół uczestniczących w projekcie. Debaty służyły dyskusji o problemach i potrzebach młodych ludzi w danej społeczności.
- **Warsztaty kreatywne.** W każdej dzielnicy zorganizowaliśmy warsztaty kreatywne, w czasie których młodzi ludzie generowali pomysły na rozwiązanie problemu lub zaspokojenie potrzeby, które pojawiły się podczas debat. Na warsztatach powstały grupy zadaniowe, których zadaniem było zamienienie pomysłów na projekty złożone do Budżetu Partycypacyjnego bądź wnioski o Inicjatywę Lokalną.
- **Składanie projektów i inicjatyw przez młodzieżowe grupy zadaniowe** przy wsparciu animatorki z fundacji. Młodzi ludzie złożyli 22 projekty do budżetu partycypacyjnego i 6 wniosków o inicjatywę lokalną. Dwa z wniosków o inicjatywę zostały złożone przez grupy podwórkowe zidentyfikowane jako młodzież defaworyzowana.
- **Festiwal pomysłów (6.06.2018 r.),** dzięki któremu młodzi ludzie, którzy włożyli wysiłek w tworzenie projektów lub inicjatyw mogli poczuć się docenieni. Po festiwalu powstała publikacja – kolekcja pomysłów, którą można wykorzystać w dalszych działaniach na rzecz promowania aktywności samorządowej młodych ludzi w Warszawie. Zostały w niej opisane wszystkie inicjatywy, jakie młodzi ludzie podjęli w projekcie.

Erasmus+ Programme: Development of competences for Democratic citizenship through formal, non-formal and informal learning

Były to działania skierowane do ukraińskich dyrektorów szkół, nauczycieli, edukatorów, osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w instytucjach kultury i organizacjach pozarządowych. W 2018 roku odbyły się **4 dwutygodniowe wizyty stażowe w Warszawie** (14 maja – 27 maja 2018; 28 maja – 10 czerwca 2018; 27 września – 14 października 2018; 3-16 grudnia 2018). **Ogółem wzięło w nich udział 16 osób z Ukrainy.** Podczas pobytu w Polsce stażystki i stażyci **uczestniczyli w 83 spotkaniach i warsztatach.**

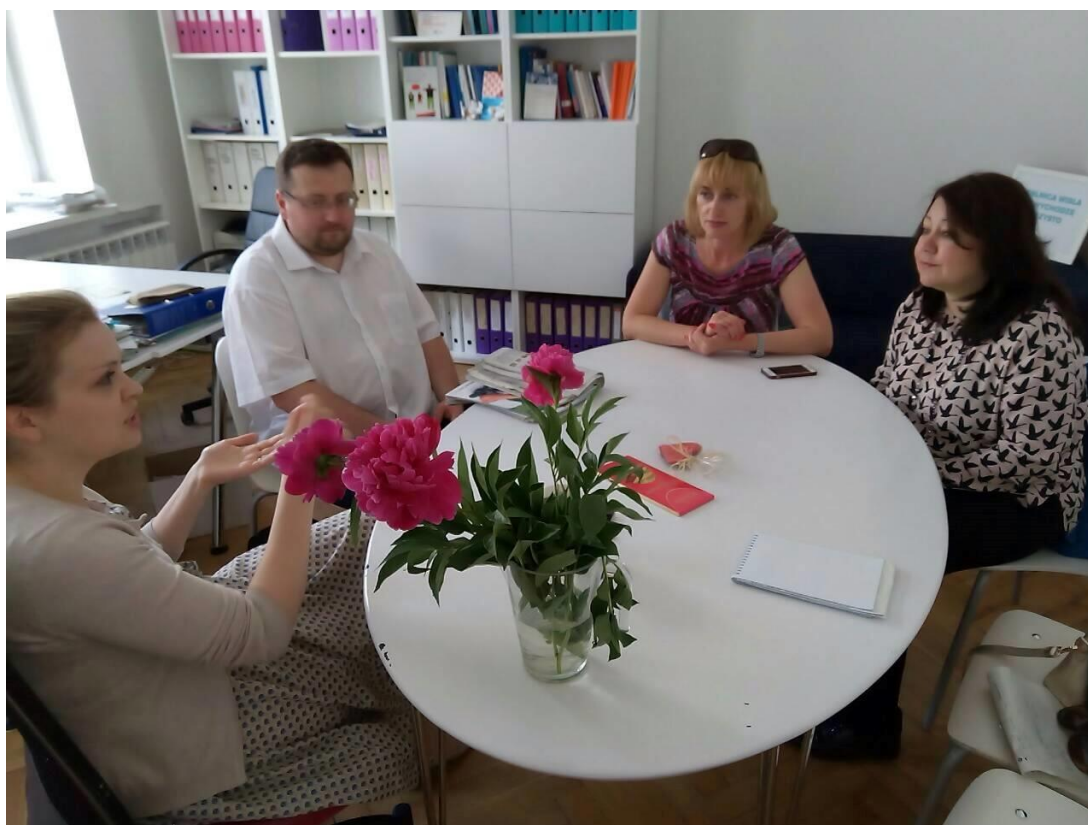
Uczestnicy staży zapoznali się z działalnością i specyfiką pracy Fundacji Civis Polonus, a także z aktualnie realizowanymi projektami. Brali udział w wydarzeniach projektowych Fundacji, ich przygotowaniu, a także współprowadzeniu, m.in.: w piknikach w szkołach; spotkaniach animatorek Fundacji z uczniami

i nieformalnymi grupami młodzieży, poprowadzili warsztat dla polskich nauczycieli „Praca z uczniem z Ukrainy” i in.

Tematyka staży odpowiadała na zindywidualizowane potrzeby uczestników (uzupełniliśmy ją o zagadnienia dotyczące budżetu partycypacyjnego, szkolnych budżetów partycypacyjnych czy finansowania oświaty). Zapoznaliśmy ich z **funkcjonowaniem polskich szkół** poprzez liczne spotkania z nauczycielami, przedstawicielami samorządów uczniowskich, dyrektorami, radą pedagogiczną, ośrodkami metodycznymi, Biurem Edukacji. Odbyli również wizyty w kluczowych warszawskich instytucjach związanych z edukacją i projektami dla młodzieży: bibliotekach, domach kultury, przestrzeniach młodzieżowych, muzeach. Ukraińscy uczestnicy sami wybierali polskie **organizacje pozarządowe**, realizujące projekty odpowiadające ich zainteresowaniom (praca z publikacją „Pozarządowo dla samorządowych”). Odbyły się spotkania dot. m.in. edukacji ekologicznej, edukacji o prawach człowieka czy uczenia matematyki poprzez gry logiczne i zabawy.

Dzięki tym działaniom wymieniliśmy się doświadczeniami na poziomie międzynarodowym (Polska – Ukraina oraz wewnątrz grup: pomiędzy ukraińskimi uczestnikami). Pokazaliśmy możliwości łączenia potencjału edukacji szkolnej i pozaszkolnej, a także rozszerzyliśmy sieć ukraińskich edukatorów – propagatorów idei aktywizacji samorządów uczniowskich i działań na rzecz edukacji dzieci i młodzieży.

Warszawa Lokalnie – edukacja na rzecz aktywności obywatelskiej dzieci i młodych ludzi

Celem projektu Warszawa Lokalnie realizowanego w latach 2016-2018 było wzmocnienie aktywności lokalnej mieszkańców Warszawy. Projekt realizowany był przez konsorcjum organizacji: Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”, Stowarzyszenie BORIS, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL oraz Fundacji Civis Polonus. Działania Fundacji Civis Polonus skierowane były do szkół, bibliotek oraz różnych grup mieszkańców.

Działania skierowane do szkół.

W ramach projektu w 21 warszawskich szkołach odbyły się lekcje wychowawcze dotyczące możliwości wpływu dzieci i młodzieży na sprawy lokalne oraz prezentujące miejskie narzędzia partycypacji. W 16 szkołach zrealizowano projekty edukacyjne dotyczące tożsamości lokalnej oraz możliwości działania młodych ludzi na rzecz swojej okolicy, włączających do działania na rzecz okolicy, zarówno dzieci, młodzież jak i dorosłych. Uczniowie i uczennice poznali swoje najbliższe sąsiedztwo, w zależności od realizowanego scenariusza: zidentyfikowali elementy dziedzictwa kulturowego lub poznali potrzeby mieszkańców. Dzięki realizacji projektów młodzi ludzie mogli doświadczyć sprawczości w działaniu na rzecz swojej okolicy. Poprzez udział w projektach edukacyjnych młodzież przekonała się, że niepełnoletni mieszkańcy miasta są ważni i mogą decydować o tym, jak wygląda ich miejsce zamieszkania. Zbudowano u dzieci przekonania, że ich samodzielne, oddolne inicjatywy są mile widziane przez dorosłych i że dorośli

je wspierają. Dodatkowo zwiększyło się wśród dzieci i młodzieży poczucie identyfikacji z miejscem uczenia się i mieszkania, poprzez takie działania jak: spacery badawcze po okolicy, rozmowy z mieszkańcami, fotografowanie swojego otoczenia, a następnie prezentowanie efektów pracy społeczności lokalnej.

Wzrosła również identyfikacja dorosłych ze szkołą jako miejscem aktywności, a nie tylko miejscem spotkań uczniów i nauczycieli, głównie poprzez zaangażowanie w organizację podsumowań projektów edukacyjnych i festynów szkolnych. Dorośli byli również ważnymi odbiorcami i odbiorczyniami efektów projektów realizowanych przez dzieci.

Materiały do pracy dla nauczycieli/ek: Scenariusze lekcji oraz projektów edukacyjnych z zakresu działalności oddolnej młodych mieszkańców miasta na rzecz swojej okolicy.

<http://warszawalokalnie.waw.pl/dla-szkol/materialy/>

South Baltic Youth Core Group Network

Projekt South Baltic Youth Core Group Network (SB YCGN) jest współfinansowany ze środków EFRR w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020 i trwa od stycznia 2018 r. do marca 2020 r. Bierze w nim udział 9 gmin z Polski, Litwy, Szwecji i Danii oraz instytucje wspierające, takie jak Fundacja Civis Polonus, Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk, Telsiai Community Foundation, Politechnika Gdańska i Uniwersytet w Kłajpedzie.

Działania w ramach projektu SB YCGN można podzielić na trzy główne obszary: modelowanie procesu zaangażowania obywatelskiego młodzieży na poziomie lokalnym, międzynarodowa współpraca i wymiana doświadczeń oraz badania prowadzone przez instytucje naukowe.

Głównym celem działań na poziomie lokalnym jest wsparcie władz samorządowych we włączaniu młodych ludzi w proces podejmowania decyzji. W tym celu przeprowadziliśmy szereg szkoleń, zarówno

dla przedstawicieli władz, urzędników oraz opiekunów młodzieżowych rad, jak i dla młodych działających w młodzieżowych radach. Podstawową metodą działania na tym poziomie są, zainspirowane doświadczeniami litewskimi, „okrągłe stoły” – debaty, do których zasiadają przedstawiciele władz, młodzieży i organizacji zainteresowanych – tzw. lokalne grupy młodzieżowe.

Głównym celem działań na poziomie międzynarodowym jest natomiast wymiana doświadczeń w zakresie partycypacji obywatelskiej młodych poprzez wizyty studyjne i międzynarodowe szkolenia dotyczące polityk młodzieżowych oraz wspierania kompetencji obywatelskich młodych ludzi. Działanie te mają podparcie teoretyczne w, również prowadzonych w ramach projektu, badaniach naukowych na temat zaangażowania obywatelskiego młodzieży, barier, motywacji i zainteresowań młodych w tym temacie.

Efektem projektu będzie więc, po pierwsze – wzmocnienie zaangażowania obywatelskiego młodzieży i włączanie ich w podejmowanie decyzji, m.in. dzięki wdrożeniu metody „okrągłych stołów”. Po drugie - stworzenie Sieci Grup Młodzieżowych (Youth Core Group Network), która będzie polegać na nieformalnej współpracy i opierać się na wymianie informacji i doświadczeń (m.in. tych zebranych w ramach lokalnych „okrągłych stołów”) oraz wspólnie podejmowanych akcjach i działaniach wokół ważnych dla młodych ludzi tematów.

Liderzy XXI wieku – Warszawska Akademia Młodych Liderów 2.0

Głównym celem projektu był rozwój kompetencji liderkich i społecznych młodych warszawiaków aktywnych w samorządach uczniowskich, młodzieżowych radach i innych grupach nieformalnych, w samorządach studenckich i nieformalnych grupach studentów w celu wzmocnienia ich dalszej aktywności społecznej i obywatelskiej w Warszawie. Uczestnicy rozwinęli swoje kompetencje liderkie i społeczne poprzez uczestnictwo w szkoleniach, spotkaniach, warsztatach i poprzez realizację własnych projektów społecznych. Zrealizowali w Warszawie swoje wydarzenia, kontynuują pracę w młodzieżowych radach, samorządach, angażują się w akcje społeczne i sami je inicjują.

Uczestnicy mieli możliwość rozwoju kompetencji liderów młodzieżowych, jak również dowiadywali się o możliwości wykorzystania poszczególnych narzędzi partycypacji obywatelskiej które są niezbędne do udziału w projektach miejskich i mechanizmach partycypacji obywatelskiej w m.st. Warszawa (np. Budżet Partycypacyjny, Inicjatywa Lokalna, program Młoda Warszawa, czy program Warszawska Aktywna Młodzież).

W wyniku drugiej edycji Warszawskiej Akademii Młodych Liderów 36 uczestników wzięło udział w 6 szkoleniach i warsztatach oraz zrealizowało 7 projektów o różnej tematyce m.in sprawności komunikacji miejskiej oraz jej użytkowaniu, zwiększaniu świadomości młodych ludzi o funkcjonowaniu teatru czy przeprowadzanie warsztatów o tematyce prawa, a w szczególności praw ucznia. Projekty zostały podsumowane na konferencji kończącej, która miała miejsce w grudniu 2018 r.

Z mazowieckiej szkoły w wielki świat

Projekt „Z mazowieckiej szkoły w wielki świat” był realizowany przez Federację Inicjatyw Oświatowych oraz Fundację Civis Polonus w partnerstwie z Gminą Czosnów. Działania odbywały się we współpracy z nauczycielami w sześciu szkołach podstawowych.

Celem projektu było podniesienie kompetencji uczniów, które są kluczowe dla ich funkcjonowania we współczesnym świecie – miejscu szybkich i wielokierunkowych zmian, a w szczególności:

- wiedzy i technologii,
- relacji łączących ich z otaczającym światem,
- rynku pracy,
- kluczowych kompetencji (wiedza, umiejętności i postawy) zakresie nauk matematycznych i przyrodniczych, społecznych i obywatelskich, informatycznych; umiejętności uczenia się, postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy.

Projekt obejmował semestr letni roku szkolnego 2016/17 oraz cały rok szkolny 2017/18. W tym czasie uczniowie wzięli udział w 10 projektach edukacyjnych – 5 matematyczno-przyrodniczych i 5 społeczno-obywatelskich. Na zajęcia składały się lekcje prowadzone przez nauczycieli oraz praca własna uczniów, np. wywiady z rodzicami.

W ramach projektu 22-26.01.2019 r. dzieci wzięły udział w Warsztatach Rozwoju Kompetencji. Warsztaty miały charakter półkolonii. Podczas zajęć i wyjazdów, dzieci rozwijały kompetencje matematyczno-przyrodnicze i społeczno-obywatelskie, spotkały się m.in. z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego, z Rzecznikiem Praw Dziecka, Rzecznikiem Praw Obywatelskim, oraz odwiedziły muzea i budynki użyteczności publicznej oraz inne ważne miejsca na mapie Warszawy.

Młodzi ludzie w Dzieżgoniu, Elblągu, Gdyniu, Iławie i Nowym Mieście Lubawski uczestniczą w procesie podejmowania decyzji (publicznych)

Dzięki działaniom w projekcie młodzi mieszkańcy wzięli udział w procesach podejmowania decyzji w swoich gminach. Wdrożyliśmy model działania Młodzieżowych Rad Gmin nazywany „od problemu do rozwiązania” w 5 gminach. Model ten w założeniu buduje w młodzieżowych radnych poczucie sprawczości, wśród młodzieży przekonanie, że MRG jest instytucją, która działa w ich imieniu i na ich rzecz, a dla władz, MRG staje się partnerem w dostarczaniu trafnych i społecznie akceptowanych rozwiązań.

Przedstawiciele pięciu Młodzieżowych Rad Gmin rozwinęli swoje kompetencje w zakresie reprezentowania młodych ludzi, zabierania głosu w sprawach młodzieży oraz uczestniczenia w procesach decyzyjnych. Na każdym etapie realizacji projektu i realizując poszczególne działania projektu upowszechnialiśmy i promowaliśmy rolę Młodzieżowych Rad Gmin jako sposobu na realne uczestnictwo młodych w procesach decyzyjnych oraz standardów działania MRG.

Zwiększyły się kompetencje, gotowość i wsparcie lokalnych decydentów (władz samorządowych, urzędników, radnych) do słuchania głosu młodzieży oraz włączenia młodych w procesy decyzyjne (5 gmin, 15 osób). Udało nam się zaangażować kadre zarządzającą gminami do realizacji projektu na rzecz zwiększania uczestnictwa obywatelskiego. Nie było to łatwe, ale się udało w zdecydowanej większości sytuacji ta współpraca układała się dobrze, władze wykazywały gotowość do nauki, słuchania młodych i przeorganizowania pracy urzędu i urzędników tak by ten głos młodych mógł być realnie słyszalny i mieć efekt w realnym życiu społeczności. Przeszkoliliśmy opiekunów młodzieżowych rad gmin, dzięki czemu zyskali niezbędną wiedzę i kompetencje do pełnienia swojej roli.

W konsekwencji młodzi obywatele brali udział w procesach podejmowania decyzji, takich, jak:

- Wyglądu rynku miasta. Mieli okazję dyskutować z Burmistrzem miasta na temat przyszłego wyglądu głównego miejsca spotkań młodzieży – rynku miejskiego i planowanych inwestycji w Mieście. Rozpoczęliśmy procesy udziału młodych w decydowaniu na temat przyznawanych stypendiów dla młodych (zasady, wysokość, forma nagród) i zasadach korzystania z infrastruktury sportowej w mieście, w tym o ofercie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji dla młodych (Nowe Miasto Lubawskie).
- Zajęli się tematem barku poczucia bezpieczeństwa przez młodych w mieście i zorganizowali akcję upowszechniania i pisania haseł na chodnikach przed przejściami dla pieszych - dla osób korzystających ze smartfonów (Iława).
- Zajęli się tematem jednego z miejskich parków, który jest zaniedbanym miejscem spotkań dla młodzieży oraz starym amfiteatrem, który kiedyś służył jako miejsce występów publicznych dla lokalnych artystów (Elbląg).
- Konsultowali formy promocji i dotarcia do młodzieży z informacją o budżecie obywatelskim i metodach włączenia w niego projektów młodych, proponowali zmiany w rozkładach jazdy autobusów (Gdynia).
- Zajęli się problemem braku oferty kulturalnej Miasta dostosowanej do potrzeb i zainteresowań młodych mieszkańców (Dzierżgoń).

Uruchomiliśmy procesy społeczne, które mają szansę na realną zmianę w społeczności, odpowiedź na potrzeby i problemy młodych.

Projekt „Młodzi ludzie w Dzierżgoniu, Elblągu, Gdyni, Ławie i Nowym Mieście Lubawskim uczestniczą w procesie podejmowania decyzji (publicznych)” jest dofinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich 2018

I Kongres Młodzieżowych Rad w Województwie Lubelskim

Głównym celem Kongresu było spotkanie i wymiana doświadczeń Młodzieżowych Rad z województwa Lubelskiego. Młodzi ludzie mieli nie tylko okazję do zawierania nowych znajomości, ale przede wszystkim wzięli udział w szkoleniu. W programie było m.in.: szukanie rozwiązań metodą design thinking, warsztaty z wystąpień publicznych: „jak mówić by inni nas słuchali”, praca nad planem działania swoich rad i przyszłym zaangażowaniem społecznym.

W kongresie wzięło udział około 70 uczestników, którzy:

- Dowiedzieli się, jak skutecznie się prezentować podczas wystąpień publicznych i jak radzić sobie ze stresem.
- Nauczyli się, jak konstruktywnie i zachęcająco mówić tak, by inni nas słuchali.
- Przeanalizowali jak mogą dalej funkcjonować ich organizacje młodzieżowe i jak rozwijać obszary ich działania.

Młodzi obywatele w Europie

Celem warsztatów było przygotowanie młodych ludzi do aktywnego udziału w debacie „Europa dla obywateli”, poprzez pobudzenie refleksji na temat ich roli jako obywateli UE.

W trakcie warsztatu uczniowie i uczennice doświadczyli dwóch wymiarów roli obywatela UE:

- **odbiorcy, osoby która korzysta z możliwości jakie daje Unia Europejska** – tu uczestnicy podali refleksji fakt, że na wiele ważnych dla nich obszarów ich życia UE ma wpływ. Te ważne obszary wskazali sami młodzi ludzie, a następnie dowiedzieli, się w jaki sposób systemowo UE ma na nie wpływ, w jaki sposób mogą oni sami skorzystać z potencjału UE oraz w jaki sposób mogą wpływać na zmiany dzięki narzędziom e-partycypacji.
- **współtwórcy kształtu, kierunków rozwoju Unii Europejskiej** – tu zaprosiliśmy uczestników do refleksji nad tym, w jakich kierunkach powinna rozwijać się UE, żeby oni jako młodzi obywatele się w niej odnajdowali. Rozmawialiśmy zarówno o wartościach, priorytetach politycznych jak i mechanizmach działania. Ta część miała skłonić młodych ludzi do uświadomienia sobie, że Unia Europejska „sama się nie robi”, jej kształt, priorytety nie są określone raz na zawsze. Przeciwnie to obywatele powinni uczestniczyć w jej współtworzeniu.

Przebieg warsztatów pozwolił najpierw uświadomić uczestnikom, w jakich obszarach życia publicznego Unia Europejska jest aktywna i w jaki sposób wpływa to na codzienne sprawy młodych ludzi. Ta wiedza ułatwi im myślenie i dyskusowanie o przyszłości UE, nie na podstawie stereotypów oraz szumu medialnego, ale wiedzy o kompetencjach UE i docenieniu jej roli w codziennym życiu uczestników. Warsztaty odbyły się w Płocku oraz w Bydgoszczy.

Edukacja obywatelska o Unii Europejskiej

„Demokracja parlamentarna w praktyce” - program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych

Pomogliśmy 207 uczniom i uczennicom z 10 miejscowości lepiej zrozumieć i docenić demokrację parlamentarną. Projekt realizowaliśmy na rzecz Biura Informacyjnego Parlamentu Europejskiego w Polsce. Istotą działań w tym projekcie, było przedstawienie demokracji w praktyce: pokazanie dostępnych dla młodych ludzi różnorodnych narzędzi uczestniczenia w demokracji oraz zachęcenie do korzystania z nich.

Projekt składał się z trzech elementów:

1. Warsztat: demokracja parlamentarna: jak to działa?

Warsztat skierowany był do uczniów szkół średnich zainteresowanych pogłębieniem wiedzy o demokracji parlamentarnej i otwartych na podjęcie lokalnych projektów. Podczas warsztatu uczniowie:

- poznali podstawowe pojęcia demokracji parlamentarnej i związane z nimi wartości, m.in prawa człowieka,
- zastanawiali się nad rolą społeczeństwa obywatelskiego i dowiedzieli się, jak obywatele mogą angażować się np. w proces stanowienia prawa na poziomie krajowym i europejskim

2. Seminarium dla nauczycieli: w jaki sposób ciekawie uczyć o demokracji parlamentarnej?

Istotą seminarium była możliwość spotkania się nauczycieli, wymiana dobrych praktyk z zakresu edukacji o demokracji oraz rozmowa z ekspertami na temat najważniejszych wyzwań dla demokracji parlamentarnej w Europie. W programie seminarium znalazły się m.in:

- Inspiracje dotyczące aktywizujących metod uczenia o Unii Europejskiej i demokracji parlamentarnej, w tym wymiana dobrych praktyk między uczestnikami.
- Spotkanie z Europosełm i przedstawicielami Biura Informacyjnego Parlamentu Europejskiego.
- Przegląd najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi Unia Europejska – spotkanie z ekspertami.
- Jak przygotować młodych ludzi do wyborów do Parlamentu Europejskiego? – omówienie programów, do których mogą włączyć się szkoły i nauczyciele.

Uczestnicy seminarium wzięli udział w pokazach w ramach 18-tego Festiwalu Filmowego „Watch Docs” Prawa Człowieka w Filmie (<https://watchdocs.pl/2018/a/>).

Jak uczyć i rozmawiać z młodymi ludźmi na temat Unii Europejskiej?

Trenerzy Fundacji Civis Polonus zaangażowani byli we współpracę z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce, w ramach której wspierali członków Team Europe oraz pracowników Centrów Europe Direct w szukaniu odpowiedzi na pytanie jak zainteresować młodych ludzi Unią Europejską? Zastanawialiśmy się, jak komunikować młodym ludziom korzyści z członkostwa. Przeprowadziliśmy 3 warsztaty dla 40 dorosłych.

Nasze wnioski:

Młodzi ludzie wykazują ogromną potrzebę rozmowy z wiarygodnym dorosłym na ważne, aktualne tematy z życia publicznego. Większość tych kwestii ma zasięg europejski i globalny. Czują się pozostawieni sami sobie w poszukiwaniu odpowiedzi na fundamentalne pytania o przyszłość UE (migracje, terroryzm Brexit), bezpieczeństwo klimatyczne, pokój w Europie (w kontekście wojny Rosji i Ukrainy). Rodzice i nauczyciele nie podejmują z nimi rozmów. W efekcie pozostają im media społecznościowe jako główne źródło informacji.

- Młodzi ludzie nie czują się podmiotem w Unii Europejskiej. Nie wiedzą, że mogą mieć wpływ na UE. Nie doceniają, ani wyborów do PE, ani nie znają mechanizmów oddziaływania na europosłów, słabo orientują się w źródłach informacji o UE (np.: eurodesk), czy też w ofercie UE dla młodych. Nikt nie znał youthportalu, nie wiedział o gwarancjach dla młodzieży. Tylko niektórzy słyszeli o wolontariacie europejskim.
- Uczestnicy są ciekawi, otwarci na rozmowy. Charakteryzują się różnymi poglądami, także w obrębie tych samych klas czy społeczności szkolnych. Dlatego dyskusja o aktualnych sprawach (gdymie jest dobrze moderowana) może przeradzać się w spór i izolowanie oponentów.

Uczestnicy ocenili warsztaty dobrze i bardzo dobrze. Wyraźnie dając znać, że potrzebują takich spotkań i rozmów. W prowadzeniu takiej rozmowy rekomendujemy:

- **Moderowaną otwartą dyskusję**, dyskusje w podgrupach, używanie materiałów edukacyjnych. Rozmowa dla młodych ludzi jest bardzo atrakcyjna i bardzo brakuje jej na co dzień. I w szkole, i w domu, do młodych ludzi się mówi (zamiast rozmawiać), wydaje im polecenia. Zbyt mało jest przestrzeni na wysłuchanie ich zdania, ich wątpliwości. Prowadzącym konieczne są umiejętności trenerskie pozwalające na prowadzenie otwartej, opartej na regułach i szacunku dyskusji. Takiej, w której uczniowie, wypowiadając swoje różne opinie, czują się bezpiecznie.
- **Zatrudnianie zewnętrznych, wykwalifikowanych prowadzących** – ważne tematy często są elementem bieżącego konfliktu partyjnego (intencjonalnie nie używamy słowa politycznego, chcąc jednak traktować Politykę, jako przestrzeń decydowania o wspólnocie), co wstrzymuje nauczycieli od podejmowania ich w szkole, w obawie przed reakcją dyrekcji, kuratoriów czy władz lokalnych. Nauczyciele także często nie chcą ujawniać swoich poglądów przed uczniami. Kolejną barierą dla nauczycieli jest ich poczucie braku kompetencji i aktualnej wiedzy do

prowadzenia tego typu rozmów. Nauczyciele obawiają się również „zarządzania” dyskusją, w której uczniowie ujawnią swoje różne poglądy.

- **Prowadzący powinni być biegli w aktualnych tematach, znać stanowisko instytucji UE i ich działania w najważniejszych, gorących sprawach publicznych.** Bycie kompetentnym w bieżących ważnych kwestiach publicznych jest ważne, gdyż w trakcie warsztatów młodzi ludzie chcą także dowiedzieć się prawdy – jak jest faktycznie. To wynik przytłoczenia wielością informacji i brakiem mediów – „autorytetów”. Większość z nich jest postrzegana przez młodych ludzi jako media tożsamościowe, czyli selekcjonujące informacje albo podające je bez zachowania zasad obiektywności, raczej dla mobilizowania swoich czytelników i użytkowników.
- **Tematy, które są aktualnie ważne dla młodych to:**
  - Migracje i uchodźcy: uczestnicy nie rozumieją, skąd i dlaczego ludzie migrują do Europy, jaki ma to sens gospodarczy i społeczny. Nie wiedzą, jakie są zasady dobrej integracji. Potrzebują rozmowy o zagrożeniach i szansach. W zewnętrznych trenerkach upatrywali osób, które dostarczą im wiedzy, ale także które będą gotowe do wysłuchania z szacunkiem ich opinii, obaw.
  - Przyszłość UE w kontekście Brexitu. Uczestnicy chcą być włączeni do rozmowy o możliwych scenariuszach na przyszłość. Chcieli rozmawiać także o pojawiających się w przestrzeni publicznej ideach np.: międzymorza.
  - Równość kobiet i mężczyzn i działania na rzecz wyrównywania szans na rynku pracy.
  - Jakie w ogóle mamy korzyści z członkostwa w UE?
  - Prawa osób homoseksualnych oraz działania na rzecz równouprawnienia.
  - Ochrona środowiska w UE i smog.
  - Jakie możliwości daje młodym ludziom UE?
  - Bezpieczeństwo Europy, projekt wspólnej armii europejskiej.
  - Sytuacja Ukrainy, działania Europy na jej rzecz vs. Polityka wobec Rosji
  - Terroryzm.

Młodzi i Unia Europejska. Z naszych spotkań wynika, że młodzi ludzie interesują się zarówno bieżącymi tematami europejskimi (patrz wyżej) jak i tym, jak w ogóle działa Unia. Brakuje im wiedzy z zakresu praktycznego funkcjonowania UE, np.:

- Skąd UE ma pieniądze i na co wydawany jest budżet UE? Od kogo zależy, jakie polityki i działania są finansowane. Tu zdecydowanie młodzi ludzie nie wiedzą roli PE.
- Kto może zostać członkiem Parlamentu Europejskiego i w jaki sposób? Potrzebna jest wciąż wiedza o wyborach do PE.
- W jaki sposób młodzi ludzie mogą być w kontakcie z Unią Europejską – od zdobywania wiedzy pożytecznej (wolontariat europejski, wymiany studenckie, staże zawodowe itp.) do zgłaszania się na te inicjatywy.

Warszawa Lokalnie dzięki bibliotekom publicznym

W ramach projektu w 12 bibliotekach publicznych w Warszawie rozwijaliśmy model biblioteki obywatelskiej, otwartej na społeczność lokalną. Do realizacji projektu w bibliotekach przygotowaliśmy 8 bibliotekarzy podczas dwudniowego szkolenia. Uczestnicy i uczestniczki podzielili się dobrymi praktykami własnych działań obywatelskich w bibliotekach i rozmawiali o tym, co oznacza być dobrym obywatelem i jak kształtuje go edukacja obywatelska. W ramach realizacji projektu w 2017 roku w 4 dzielnicach m.st. Warszawy powstały punkty informacji dla mieszkańców zaopatrzone w materiały edukacyjne z zakresu oddolnych działań. W 8 dzielnicach zorganizowano 39 spotkań dla mieszkańców Warszawy. Poprzez udział w spotkaniach mieszkańcy mogli lepiej poznać mechanizmy partycypacji dostępne w mieście, dowiedzieć się i dyskutować o planach na rozwój miasta, a także zidentyfikować się z okolicą i dowiedzieć się jak działać na jej rzecz. Spotkania zachęciły mieszkańców miasta do działalności na rzecz swojej okolicy i w znaczący sposób przyczyniły się do wzrostu ich wiedzy na temat barier i możliwości realizacji konkretnych pomysłów.

W 2018 r. działania skierowane do bibliotek podsumowaliśmy podczas konferencji „Biblioteki publiczne jako przestrzeń wiedzy i aktywności obywatelskiej”, w której udział wzięło 60 osób.

W latach 2016 – 2018 odbyło się 75 spotkań w bibliotekach, w których wzięło udział 1098 osób.

Działania skierowane do mieszkańców – członków i członkiń rad osiedli

W 2018 roku zorganizowaliśmy pięć szkoleń o samorządzie lokalnym i możliwościach oddolnych działań dla przedstawicieli rad rodziców. Udział wzięło w nich 200 osób.

W trakcie szkoleń uczestnicy i uczestniczki podjęli próbę zidentyfikowania potrzeb mieszkańców swojej okolicy, zastanawiali się nad możliwymi działaniami w celu ich zaspokojenia, generowali pomysły na konkretne działania oraz poznali mechanizmy partycypacji takie jak Budżet Partycypacyjny oraz Inicjatywa Lokalna.

W szkoleniach uczestniczyły głównie osoby, które chciały podjąć działania na rzecz swojej okolicy, ale brakowało im wiedzy o tym, jakie narzędzia i w jaki sposób wykorzystać. Dzięki udziałowi w szkoleniach osoby te zyskały umiejętność analizowania potrzeb środowiska lokalnego i uwzględnienia kontekstu, w którym te potrzeby się znajdują. Dzięki temu będą one mogły dobierać narzędzia realizacji swoich działań bardziej adekwatnie do potrzeb mieszkańców i specyfiki danego środowiska.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Program rozwoju wolontariatu w bibliotekach

II edycja

Wolontariat traktujemy jako szansę na poszerzenie oferty działań bibliotek publicznych i pełniejszą realizację ich misji. Dzięki udziałowi w programie bibliotekarki i bibliotekarze z 24 placówek zdobywały wiedzę i umiejętności potrzebne do sprawnego organizowania wolontariatu, który wpisuje się w zadania biblioteki i wspiera ją w codziennej pracy.

Program trwał **9 miesięcy** i został zorganizowany w formie **3 cyklicznych modułów tematycznych**. Moduły realizowaliśmy **raz na dwa miesiące**, dzięki czemu uczestnicy mieli czas na wdrożenia (etapami) wolontariatu w swoich placówkach na podstawie zdobywanej na spotkaniach wiedzy. Szkolenia prowadziliśmy przy wykorzystaniu aktywnych form warsztatowych.

Podczas dwumiesięcznej przerwy między modułami, uczestnicy pozostawali w stałym kontakcie z trenerami. Mogli skorzystać z dodatkowych spotkań (bądź innych form wsparcia) z trenerami w dogodnych dla siebie terminach (trenerzy oferowali dodatkowych 46 godzin wsparcia merytorycznego, do wykorzystania przez uczestników, zgodnie z ich potrzebami). Trenerzy dostarczali bibliotekom materiały edukacyjne adekwatne do wyzwań, podejmowanych w trakcie procesu wdrażania wolontariatu.

W efekcie naszych działań w bibliotekach publicznych stworzyliśmy okazję do tego, żeby wolontariusze, dzięki swoim różnorodnym kompetencjom, wspierali realizację ich misji, podejmując różnorodne działania.

Ochotnicy pomagają w codziennej pracy bibliotekarza: stemplowaniu, czyszczeniu książek, naprawianiu ich, naklejaniu kodów. Szczególnie w małych placówkach to wsparcie jest bardzo ważne. Wolontariusze wzbogacają ofertę edukacyjną: samodzielnie prowadzą zajęcia z dziećmi, albo służą bibliotekarzom pomocą w ich przygotowaniu. Udzielają korepetycji, prowadzą lektoraty. W jednej z bibliotek wolontariusz prowadzi zajęcia historyczne dla młodzieży.

W realizacji misji bibliotek, jaką jest dostarczanie użytecznej, praktycznej wiedzy pomagają wolontariusze specjaliści – prawnicy, podróżnicy, informatycy, eksperci od zaawansowanych funkcji programów takich jak Excel.

Bibliotekarze włączają ochotników do różnorodnych działań związanych z promocją czytelnictwa: noszą książki do domów, osobom, które trudności z samodzielnym poruszaniem się; czytają dzieciom bajki, organizują wieczory poetyckie. Swoje miejsce w bibliotekach znajdują także osoby o zdolnościach technicznych – jedna z bibliotek może liczyć na wsparcie wolontariusza – złotej rączki. To sąsiad, na którego można liczyć w razie konieczności dokonania drobnych napraw. Wolontariusze dbają także o zieleń wokół biblioteki. Wolontariusze aktywni są także w czasie większych imprez, w których uczestniczą biblioteki: pomagają prowadzić zajęcia, stoiska, np.: w czasie „Nocy Bibliotek”.

Wolontariat jest jednym z ważnych wymiarów profesjonalizmu bibliotek oraz skutecznie wspiera realizację ich misji w społeczności lokalnej (porównaj, wytyczne IFLA -The International Federation of Library Associations and Institutions) otwierając biblioteki na mieszkańców.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Szkolenia i doradztwo dotyczące edukacji i partycypacji obywatelskiej w szkołach

Wspieramy nauczycieli w procesie kształtowania kompetencji młodych obywateli, w inspirowaniu i zachęcaniu uczniów do współuczestniczenia w podejmowaniu i realizowaniu decyzji ważnych dla społeczności szkolnej. W tym celu prowadziliśmy warsztaty dla nauczycieli: „Aktywne uczestnictwo obywatela w życiu publicznym” oraz „Instytucje pozarządowe wspierające inicjatywy obywatelskie”.

Ważnym narzędziem kształcenia u młodych ludzi umiejętności współdecydowania o własnej wspólnocie jest sprawnie funkcjonujący samorząd uczniowski. Odpowiedni program działania samorządu uczniowskiego może w znaczny sposób przyczynić się do tego, że doświadczenie bycia w szkole, będzie dla uczniów doświadczeniem stykania się z dobrze działającą demokratyczną instytucją. Mówiliśmy o tym, przy okazji gościnnego wystąpienia na warsztatach w ramach projektu „Młodzież w polityce – polityka dla młodzieży. Polityka młodzieżowa Lublina”.

Szkolenia i doradztwo dotyczące młodzieżowych rad

Przygotowujemy nowo wybranych młodzieżowych radnych do pełnienia ich funkcji. W trakcie szkolenia młodzi ludzie integrują się, poznają zasady działania samorządu lokalnego, tworzą plan swojej pracy. W ten sposób wsparliśmy Młodzieżową Radę Dzielnicy Ursus oraz Młodzieżową Radę Gminy Kwidzyn.

Z Młodzieżową Radą Miasta Krynica Morska oraz przedstawicielami samorządów uczniowskich pracowaliśmy nad tym, jak młodzieżowi radni mogą wpływać na ważne sprawy dla młodych ludzi. Wspieraliśmy młodych ludzi w definiowaniu priorytetów ich pracy – wybieraniu, jakie są najważniejsze problemy i potrzeby młodych ludzi i w jaki sposób działalność obywatelska może przyczynić się do ich rozwiązania.

Nasze szkolenia, warsztaty i doradztwo zawsze **dostosowujemy do potrzeb danej społeczności lokalnej i grupy szkoleniowej**. Wszystkie szkolenia prowadzimy **metodami aktywnymi**. **Szkolenia prowadzone są przez doświadczonych trenerów**, pracujących od wielu lat na rzecz młodzieżowych rad oraz aktywności obywatelskiej młodzieży.

Jacy jesteśmy? Co nas wyróżnia?

Pracujemy systematycznie nad wybranymi tematami: jesteśmy organizacją, która rozumie, że zmiany w edukacji obywatelskiej wymagają cierpliwości i długiego dystansu. Dlatego nie zajmujemy się wieloma tematami, ale staramy się doskonalić i pogłębiać tematy. Przykładem są nasze trzy najważniejsze obszary działań: młodzieżowe rady gmin, samorząd uczniowski i biblioteki obywatelskie.

Jesteśmy innowacyjni - potrafimy dostrzec potencjał dla wzmacniania kompetencji obywatelskich, w dostępnych instytucjach, takich jak młodzieżowe rady, samorząd uczniowski i biblioteki oraz stworzyć program ich obywatelskiego działania.

Działamy w ramach systemu – chcemy by edukacja obywatelska była elementem prawa, oraz systemu, dzięki czemu będzie systematyczna a nie akcyjna.

Dyskretne i lokalne mechanizmy edukacji obywatelskiej – zależy nam by znajdować takie mechanizmy edukacji obywatelskiej, które szanują lokalne tradycje i polskie uwarunkowania. Nie przenosimy wprost „nowinek” partycypacyjnych.

Innowacja – wdrożenie – refleksja – upowszechnienie – to jest nasz „cykl produkcyjny”. Uważamy, że misją organizacji pozarządowej jest odważne proponowanie nowych rozwiązań, następnie rzetelne ich sprawdzenie w praktyce, oraz poddanie ocenie i refleksji. Tak sprawdzone rozwiązania mamy ambicję upowszechniać i wprowadzać do systemu, na dużą skalę. Na tym ostatnim etapie pracujemy z decydentami i zajmujemy się rzecznictwem.

Uczymy się współpracując z wieloma różnymi partnerami o tym co powinno być treścią adekwatnej edukacji obywatelskiej oraz jakie podejścia i metody są skuteczne.

Lubimy pracować dłużej z daną społecznością, nie chcemy być spadochroniarzami. Dzięki temu pomagamy wdrażać rzeczywistą głęboką zmianę.

Reflektujemy i działamy – edukacja obywatelska jest obszarem wrażliwym na różnego typu zmiany polityczne, ale także zmiany cywilizacyjne. Dlatego dbamy o to, żeby cały czas analizować przemiany sfery publicznej, tak by nasze propozycje edukacji obywatelskiej rzeczywiście umacniały jednostki w ich zaangażowaniu obywatelskim.

Dzielimy się naszą wiedzą i doświadczeniem z innymi organizacjami pozarządowymi, starając się przyczynić do budowy siły sektora pozarządowego w obszarze edukacji obywatelskiej.

I cały czas dbamy, by Fundacja jako organizacja była zarządzana etycznie, sprawnie tak by miała potencjał dla realizacji naszej misji.

